

Coalitie heeft lak aan autonomie gemeenten

Sinds zeven jaar zijn gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe taken die voorheen landelijk waren geregeld: Jeugdzorg, de Participatiewet (werk en inkomen) en de WMO (zorg voor langdurig zieken en ouderen). Uitvoering van het klimaatbeleid komt hier bovenop. De ondertekenaars van het regeerakkoord komen echter de financiële verplichtingen van rond de 5 miljard euro richting gemeenten niet na. Gemeenten moeten die kosten wel afwentelen. En de burger gaat het gelag betalen in de vorm van stiekeme lastenverzwaring en veel minder publieke voorzieningen.

En de burger gaat het gelag betalen

Nu gemeenten deze grote zogenaamde 'opschalingskorting' voor hun kiezen hebben gekregen – tegen de achtergrond van de financiële crisis van negen tot twaalf jaar geleden – heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het kabinet opgeroepen om deze korting af te schaffen en niet alleen te bevriezen. De coalitie heeft dit genegeerd. Gemeenten zullen nu in hun meerjarenbegrotingen moeten rekenen op de handhaving van deze reusachtige korting.

Het eerste onderdeel waarbij een groot probleem bestaat, is de jeugdzorg. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdhulp, zoals aan jongeren met een beperking, een stoornis of met opgroei-problemen, maar komen nog steeds behoorlijke bedragen tekort. De regering geeft intussen niet thuis. Kwetsbare kinderen en gezinnen worden hierdoor wederom de dupe.

Bij de WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning) is het van groot belang dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Daar hoort dan ook een reële vergoeding bij. Tegelijkertijd zitten lokale over-

heden in de maag met woningbouw, energieverduurzaming, stikstof en het (onuitvoerbaar) klimaatakkoord. Er zijn al vele voorbeelden waarbij de transformatie naar aardgasvrij in wijken en steden op totaal verzet stuit en ook praktisch onhaalbaar blijkt. Maar bij onvoldoende financiële capaciteit gooien gemeenten – terecht – de handdoek in de ring, ook waar het klimaat/stikstof betreft.

Als klap op de vuurpijl haalt het regeerakkoord, als impuls voor de volkshuisvesting, 1,6 miljard euro uit het Gemeentefonds, om dat vervolgens te herverdelen onder een aantal bouwgemeenten. Weer een nadeel voor de regio, het platteland. Helemaal van bovenaf gestuurd, best marxistisch.

De coalitie van VVD, D66, CDA en CU heeft lak aan de lokale autonomie van gemeenten, laat staan aan een nieuwe bestuurscultuur. Gemeenten krijgen allerlei geboden en nieuwe taken zonder de bijbehorende gelden. Het nieuwe kabinet kijkt kennelijk niet naar goede interbestuurlijke verhoudingen en maakt er broddelwerk van.

Veel gemeenten kunnen wellicht geen sluitende begroting meer leveren. De taken op het sociaal domein, klimaat, wonen en ruimtelijke ordening komen ongetwijfeld in de verdrukking. Tal van voorzieningen – van het zwembad tot aan bibliotheek en groenparken – raken in het slop.

Mijn conclusie is dan ook dat de burger door het bovenstaande in het gedrang zal komen, omdat gemeenten al deze problemen financieel moeten afwentelen. Nodig is hier dan ook een drastische verandering in beleid en bestuurscultuur bij het kabinet naar de lagere overheid toe. Vergeleken met een voorgesteld pakket aan 35 euro miljard voor klimaat en 25 euro miljard voor stikstof, zijn bovengenoemde bedragen best draaglijk. En het gaat ook niet om luxe dingen, zeg...

THIJS UDO
Bestuursrechtjurist
Oud-Kamerlid VVD